

Európsky týždeň pre menej odpadov (22.-30.november 2025)

Európsky týždeň znižovania odpadu (The European Week for Waste Reduction - EWWR) je najväčšou kampaňou na zvýšenie povedomia o predchádzaní vzniku odpadu v Európe. Tento rok bude kampaň prebiehať od 22. do 30. novembra 2025 a jej tohtoročnou témou je **elektroodpad**.

Prečo riešiť elektronický odpad?

Elektronika je súčasťou nášho každodenného života – smartfóny, počítače, televízory, spotrebiče, lampy, nabíjačky. Ale keď zariadenia doslúžia alebo sa stanú zastaranými, často končia v koši alebo na skládke/v spaľovni. Tento „elektronický odpad“ (alebo WEEE/E-waste) predstavuje jednu z najrýchlejšie rastúcich zložiek odpadu v Európe i vo svete.

Z čoho vzniká elektroodpad?

Zariadenia na výmenu teploty – príklady: chladničky, mrazničky, klimatizácie, tepelné čerpadlá.

Obrazovky a monitory – príklady: televízory, počítačové monitory, LED obrazovky, notebooky s obrazovkami väčšími ako 100 cm².

Žiarivky – príklady: žiarivky, vysokosviežné výbojky, LED žiarovky.

Veľké zariadenia (≥ 50 cm) – Príklady: práčky, umývačky riadu, rúry, fitness stroje, predajné automaty.

Malé zariadenia (< 50 cm) – Príklady: vysávače, mikrovlnné rúry, elektrické náradie, fotoaparáty, hračky, zdravotnícke pomôcky.

Malé IT a telekomunikačné zariadenia (< 50 cm) – príklady: mobilné telefóny, routery, klávesnice, tablety, GPS zariadenia.

Čo s elektroodpadom?

Rastúce množstvo elektroodpadu je dôsledkom spôsobu, akým vyrábame, používame a vyradujeme elektroniku. Riešenie preto nespočíva len v recyklácii, ale v systémovej zmene, od dizajnu výrobkov cez zmenu spotrebiteľského správania až po politické rozhodnutia a firemnú zodpovednosť. Cieľom je prejsť od **lineárneho modelu „vyrob – použi – vyhod“** k **cirkulárnemu modelu**, v ktorom elektronika zostáva v obehu čo najdlhšie a odpad sa minimalizuje.

Tipy na aktivity pre jednotlivcov

Predlžovanie životnosti zariadení

- **Pravidelná starostlivosť:** Starajme sa o naše zariadenia – čistime ich, aktualizujeme softvér a používajme ich správne, aby vydržali čo najdlhšie.
- **Oprava namiesto výmeny:** Opravme pokazené zariadenie namiesto toho, aby sme hneď kupovali nové.
- **Zodpovedné používanie batérií:** Dbajme na správne nabíjanie a skladovanie batérií, aby sme predĺžili ich životnosť a znížili riziko vzniku odpadu.
- **Ochrana zariadení:** Používajme kryty, obaly a ochranné sklá, aby sme predišli poškodeniam a zbytočným opravám.

Zodpovedné nakladanie so zariadeniami

- **Darovanie alebo predaj:** Darujme alebo predajme funkčné zariadenia, ktoré už nepotrebuje – môžu slúžiť niekomu inému.
- **Zber a recyklácia:** Odovzdajme starú elektroniku na oficiálnych zberných miestach alebo počas zberových kampaní, nikdy ju nevyhadzujeme do bežného odpadu.
- **Komunitné zbierky:** Zorganizujme vo svojom okolí spoločný zber elektroodpadu či batérií.

Energetická úspornosť

- **Vypínanie zariadení:** Vypínajme zariadenia, keď ich nepoužívame – šetríme energiu aj peniaze.
- **Úsporné nastavenia:** Používajme režim spánku, šetriče energie a ďalšie funkcie, ktoré znižujú spotrebu elektriny.
- **Zodpovedné nabíjanie:** Nenechávajme nabíjačky a zariadenia zapojené zbytočne dlho, aby sme šetrili energiu a chránili batérie.
- **Sledovanie spotreby:** Kontrolujme spotrebu našich zariadení a nahraďme staré modely úspornejšími, keď je to potrebné.

Zodpovedné nakupovanie

- **Výber kvalitných produktov:** Kupujme zariadenia, ktoré sú kvalitné, majú dlhšiu životnosť a dobrú podporu opráv.
- **Podpora opraviteľnosti a recyklácie:** Vyberajme si výrobky s certifikátmi alebo jasnými informáciami o opraviteľnosti a recyklovateľnosti.
- **Menej je viac:** Premyslime si, či nové zariadenie naozaj potrebujeme – odolajme tlaku módy a reklám.
- **Zodpovedný nákup batérií a príslušenstva:** Vyberajme dobíjateľné batérie a príslušenstvo s dlhšou životnosťou.
- **Energetická trieda:** Uprednostňujme produkty s vyššou energetickou účinnosťou a teda nižšou spotrebou. Energetická trieda býva zobrazená na energetickom štítku, od A po G, pričom A je najlepšia energetická účinnosť.
- **Repasované produkty:** Zvážme kúpu repasovaného produktu (napr. notebook, telefón) pred novým produktom.

(zdroj: internet)